

نخواهد کرد و خلق مردم نصیب گردد.
حاج معین التجار - خیانت‌های سالارالدوله معلوم است. حالا خوب است وزرا مشورتهای خود را بکنند هر رای که پسندیدند بمجلس اظهار دارند تا مجلس هم رای خود را اظهار نماید.

اسدالله میرزا - حاج سید نصرالله فرمودند باید برای طبقه شاهزادگان مراعات ملحوظ شود بدین مرض میبکنم که اولاً دین ما دین اسلام است و این شاهزاده مغالط شرع رفتار کرده و سر از اطاعت ولی نعمت خود وا زده باید بمجازات برسد.

احسن الدوله - تاحال تمام خرابی کارهای ما بواسطه وساطت است خوب است در این موقع وساطت قبول نشود تا تکلیف سایرین از وزرا و حکام معلوم گردد.

آقا سید عبداللّه مجتهد - صحیح است این شخص تقصیر زیاد کرده باید بمجازات هم برسد ولی چون بدولت بزرگی پناهانده شده دوستی های دولت انگیز هم که با ما معلوم است در اینصورت بهتر است مجلس رأی ندهد تا در کمیسیون مشورتی کرده آتوق رأی بدهند در خصوص نظام نامه های ایالتی هم بعد الله تمام شد گویا قرار شد کسی از طرف مجلس زود گفته شدیلی از کلاسی نرود (مطلب دیگر که خواستم اظهار نمایم این است که بملاحظه آقای حاجی خمای که یکی از علمای بزرگ و اول ساعی و جاهلند پیشرفت اساس مشروطیت هستند خواهش میکنم که رشت را با جاهای دیگر فرقی بگذارند و بطوری شود که این نظام نامه بدستور العمل ایشان فرستاده شود که یکنوع احترامی نسبت بایشان رعایت شده باشد.

(همه از جناب حاجی خمای اظهار امتنان کرده اظهار داشتند که اگر در زمان ورود ایشان بطور شایسته پذیرائی نشده علت آن بود که ایشان هم مکتوبات خودشان را نسبت بمجلس مقدس کاملاً اظهار نفرمودند)

آقا سید عبداللّه مجتهد - آهم تقصیر از ما شد که بواسطه گرفتاریها نتوانستیم اظهارات ایشان را بمجلس ابلاغ نمایم.

محتمم السلطنه - چون شاهزاده سالار الدوله در کرمانشاه بقونسولخانه پناه برده بواسطه اختلاف مردم اینجا تولید پاره اشکالات میشود مصلحت در آن است که همان قسم که حضرت آقا فرمودند کمیسیونی تشکیل شود تا تکلیف معلوم گردد. (تلگرافی هم از علماء کرمانشاه بعنوان وزارت داخله و حجج اسلام و و کلاه رسیده قرائت شد قریب باین مضمون که بفضل خدا صدق عرایض خالصانه ما بمعلوم گردید و معلوم شد که تمام مقصود ملا موسی و مستبدین از این اقدامات رسیدن سالارالدوله بود چنانچه بعضی ورود او اشرار جری شده دکاکین رابسته خلق را بقونسولخانه دعوت میکنند اگر رسماً جلوگیری نشود خطرات عظیمه خواهد داشت باره شهبات انشاء میکنند که اردوی شاهزاده از عقب خواهد رسید و این شهبه باعث وحشت خلق شده

حاج سید عبداللّه حسین شهنشاهی - این را یورت قونسول محض آنست که بفهماند دولت انگیز اورا پناه نداده خود از رفته است تلگرافی از تبریز رسیده بود قرائت شد قریب باین مضمون که خدمت با سعادت حجج اسلام و و کلاهی نظام تلگراف محترم ملاحظه شد بعد از عرض تشکر از

اقداماتی که در مواقع عیدیه فرموده اند کمال امتنان حاصل در خصوص جلوگیری از پاره موانع و مهم بودن نقطه آذربایجان معلوم است دها گویان تا اکنون کمال سعی را کرده و خواهیم کرد و اینکه باره وقایع اتفاق می افتد جزو حوادث غیر مترقبه است باید دانست که در اغلب جاها روی میدهد و انگشت مقصدین در کار است و علت این هرجان فقط مجری نشدن قوانین عدل و مساوات و تمام نشدن قانون اساسی است و تا اکنون بآنها امیدواری داده شده ولی ذهن عموم ملت مشوب گردیده و این اختلال بواسطه تصادف دو قوه است یکی قوه مشروطیت یکی قوه استبداد جادارد چنانچه ملاحظه میفرمایند حالا شامحجج اسلام اگر اولاد روحانی و جسمانی صاحب شریعت معاصر باید بیشتر از این مارا در انتظار نگذارند بدویضارا بشنایند و عصبانیت موسی را بینه از پنداز هیچ معظوری در رنج نباشید و با علی حضرت عرض نمایند پدر تا جدار شاهنشاه ماضی ما را با عطا می مشروطیت آزاد فرموده ام امضا و قبول فرمودید مادیات وجود مشروطیت همان هیکل قانون است که باید اجرا شود اهالی آذربایجان همه وقت شاه پرستی را ظاهر ساخته اینک در تلگراف درج فرموده اند که پاره اظهارات سمیت دارد لازم است استعلام شود و ممرض گردد که ملت آذربایجان قلم و زبانش تا اکنون جز باستحکام اساس مشروطیت و انتشار عدل و مساوات بچیزی نگشته و ننوشته.

رئیس اظهار داشتند که در خصوص شرکت عمومی که بمجلس مقدس رجوع شده بود و در صدد اختتام آن بودند اینک را یورتنی رسیده قرائت می شود.

مذاکرات روز شنبه ۱۰ جمادی الاولی دارالشورای ملی

خلاصه مذاکرات روز پنجشنبه ۸ آقامیرزا مرتضی قلیخان قرائت کردند.

آقا شیخ عبدالکریم وکیل یزد امروز بیفیش ورود بمجلس مقدس بنایول جناب حاج سید نصرالله عزیزی الیه را بسیار و کلاه مرفعی نمودند مکی مقدم شریف ایشان را تبریک و تهنیت گفتند.

امین التجار - قرار شد در هفته یکروز وزرا بمجلس مقدس حاضر شوند و در مصالح و مقاصد مملکتی کاملاً صحبت کنند.

رئیس - قرار شد وزرا روزهای دوشنبه را بمجلس مقدس بیایند و کمیسیونی تشکیل شود چون وقت مجلس مضیق است و در این مجلس مجال نیست که دوازده نفر بجهت آن کمیسیون انتخاب شود مسموع باشد که بساز انقضای مجلس در اطاق خاص در خصوص اجزای آن کمیسیون مذاکره شود (گفتند قرار شد عده دوازده نفر باشد.)

آقامیرزا فضلعلی آقا - عقیده بنده این است که هر گاه کلیه و کلازا بر دوازده نفر دوازده نفر تقسیم کنید واز برای هر هفته یک دوره معین شوند بهتر است.

سیدالحکما - و کلاه نسبت بیکدیگر امینند در هر انجمنی عده انتخاب شدند لابد سایر و کلاه اطمنیان بآنها خواهند داشت مثل این است همه باشند.

رئیس - این ترتیب که گفتند و کلازا دوازده نفر دوازده نفر تقسیم شوند این قانون تاکنون

معمول نبوده و خارج از قانون است وزراء همیشه خواسته اند که در مصالح مملکتی گفتگو نمایند در این حال هر گاه مطلبی بنام مجری شود لابد در مجلس علنی مطرح مذاکره خواهد شد و تمام خواهند دانست ولی باین ترتیب که هر هفته عده جدیدی در کمیسیون حاضر شوند پیشرفت نخواهد داشت.

حاج سید عبداللّه حسین شهنشاهی

مقصود آقا میرزا فضلعلی آقا این است که چون بعضی از و کلاه باره مصالح را میدانند و باره نی دانند باین ترتیب باشد ولی چون بآن قسم مشکل است بهتر این است بعضی از اعضاء هر هفته تغییر داده شوند.

(قرار شد در اطاق دیگر مذاکره شود و فردا رای داده شود)

آقامیرزا محمود خوانساری - علت این که این انجمن باید از سایر انجمن ها متمایز داشته باشد چیست. جناب رئیس بر حسب وظیفه خودشان خوب است ۱۲ نفر را انتخاب بیکردند.

حاج امام جمعه خوئی

رئیس این اشخاص را معین بکنند و وقت مجلس به صرف این گونه مطالب نرسد در تاریخ است یکی از خلفا بکسی گفت مرا نصیحت کن جواب داد چگونه نصیحت بکنم کسی را که اگر در مغرب بکسی ظلم بشود و از در مشرق باشد اومشول است حالا حال این و کلاه همین است مسئولیت سی کرور را بعهده گرفته اند تمام مملکت متشوش است از اطراف اخبارات موحشه میرسد ما هیچ اعتنا نمیکنیم وقت خود را صرف این گونه مطالب جزئی می نمانیم و از قرائت نظامنامه که اهم امور است غفلت داریم قریب بیست روز است که نظامنامه تمام شده و قرائت نمی شود.

صحیح است بعضی مطالب پیش می آید ولی نباید حق یک مملکت را کنار گذاشت و بجزئیات پرداخت.

(شروع بقرائت قانون اساسی شد)

مذاکرات روز یکشنبه ۱۱ جمادی الاولی دارالشورای ملی

خلاصه مذاکرات روز شنبه دهم آقامیرزا اظهار قرائت کردند.

رقه که از طرف سفارت دولت انگلیس بعنوان جناب اشرف اتابک اعظم فرستاده شد بود قرائت شد قریب باین مضمون.

جناب مستطاب اشرف ارفع را با کمال احترام اظهار میدارد از این که جناب ظهیرالدوله بستیهای قونسولگری را متقاعد ساخته و از آنجا خارج نموده خیلی متشکرم از اقدامات جناب اجل اشرف جناب ظهیرالدوله در این ماده بدولت متبوعه خود اطلاع خواهم داد.

در باب نواب و الا شاهزاده سالارالدوله مسلم است دولت دوستدار نمیتواند از کسی که غلندار صدد ضدیت و مخالفت بر آمده محافظت نماید بقونسولگری کرمانشاه دستور العمل داده شده که با ایشان بفهماند که مانع میتوانیم از شما حمایت کنیم و شمارا در قونسولخانه نگاهداریم.

معین التجار - از قرار معلوم در خصوص آوردن سالارالدوله سفارشی شده است باید بطوری شود که

بطهران وارد و بجای دیگر نرود.
آقای میرزا محمود خواسای - ما چند روز قبل سالار الدوله را برادر شام نوگر مطیع دولت میدانستیم ولی بواسطه خیانتهاى که از او ظاهر شد بکلی این ملاحظات برداشته شده باید او را تحت الحفظ بطهران آورده و در دیوانخانه عدلیه استنطاق و مجازات شود.

حاج سید نصر الله - این ترتیبات بعد از آوردن بطهران است.
اسدالله میرزا - کمسیون وزراء همین شد یا خیر؟

رئیس - بریز روز گفته شد و مذاکره کردند فقط باید ۱۲ نفر انتخاب شوند (گفته شد که ۱۸ نفر فرار شد)

رئیس - بهیچوجه نفر رای داده نشد همان ۱۲ نفر کافی است

(گفتند طوری درانتخاب این اعضاء رعایت شود که تمام مردمان بصیر و عادلان با مورات بوده باشند و از ایالات معتبره هم يك نفر لاقول در آن انجمن باشد)
در این موقع امتیازمه شرکت کاغذسازی قرائت شد

محقق الدوله - تشکیل انجمن ایالتی در در طهران خواهد شد یا خیر؟

رئیس - از روی قاعده که باید تشکیل شود.

محقق الدوله - پس خوب است در اینخصوص بوزارت داخله اخطار شود که تشکیل بدهند از نظامنامه بلدیه هم آزاری نیست.

رئیس - بصره رسیده است و دادند چاپ کنند.

محقق الدوله - در این خصوص هم بوزارت داخله اخطار شود که تشکیل نمایند و این انجمن را دایر منظم نمایند.

ادیب التجار - وقت مجلس اگر طرف صبح باشد بهتر است. اشخاصیکه صبح در کمیسیونها اشتغال دارند می دانند که طرف صبح چندر کار پیشرفت میکنند (فرار شد از روز ۳شنبه اوقات مجلس طرف صبح سردسته شروع شود و کمیسیونها طرف عصر منعقد شود در خصوص بستن دکا کین در ایام عزاداری حضرت صدیقه مفاکره شد بعضی گفتند ملاحظه حال کسبه بهتر این است که بسته نشود اقبال گفتند این مطلب ربطی بمجلس ندارد با خود کسبه است)

آقای سید مهدی - در خصوص تعیین کنند چه شد آنروز مذاکره شد نتیجه معلوم نشد.

رئیس - فرار شد از کمیونی که مشغول تصحیح مایله هستند صورت جنس طهران معلوم شود و بمجلس بفرستند (در خصوص تهیه کنند گفتگو شد بعضی گفتند در کدام دیوان تفاوت قیبتی ملاحظه شود)

رئیس - در صورتی که دیوان پنجاه هزار خروار گندم می دهد دیگر تفاوت قیمت چرا ملاحظه شود.

آقای محمد وکیل التجار - وقتی بناهدشاه ۵۰ هزار خروار گندم بدهد سایرین مجبورند که از این قیمت هم کمتر بفروشند.

میرزا مرتضی قلیخان - احداث کمپانی بجز اسباب زحمت نتیجه دیگری ندارد زیرا که کمپانی مجعنا اقدام نخواهد کرد لابد اجزاء می خواهد و اجزا مواجبالاژم دارند ولی همانطوریکه فرمودند دیوان پنجاه هزار خروار گندم بدهد وانجمن بلدییه هم تشکیل شود و گندم با اطلاع بلدییه داده شود گندم اینست در این صورت خود مرد گندم را بقیمت ارزان بفروشند.

آقای شیخ حسین - عقیده بنده برخلاف شما است بعقیده بنده عمل گوشت هم نباید بکمیانی داده شود.

آقای میرزا محمود خواساری - يك مطلب لازمی است که مجلس اخطار نماید در باب خالصه طهران ترتیب صحیحی داده شود که برخلاف آن رفتار نشود.

آقای سید حسن قهی زاده - سابقاً در خصوص نان و گوشت طهران صحبت میشد می گفتیم حیث که مجلس بلدییه نیست تا این مطالب را به آنجا رجوع نمائیم. حالا با اینکه قانون بلدییه نوشته شده پس دهنم ملت چیست که بلدییه تشکیل نمیشود.

در خصوص اینکه از طرف دولت چیزی داده شود عقیده بنده این است که این يك مسئله را باید از ذهن مردم خالص نمود اگر باید چیزی داده شود باید عبارض بستم شود که از آن مغایر بلدییه داده شود اما در خصوص نان خوب است این مطلب بحکومت واگذار شود زیرا که اگر با کمیانی باشد مردم بغیال اینکه از طرف مجلس است همه وقت یا مجلس طرف میشوند و حال اینکه مردم انتظام عمل نان و گوشت را از حکومت باید بخواهند و هر گاه حکومت بکند اندازه هدرامی نماید خیلی خوب خواهد شد مثل سابق که چندر گوش کردند در اقتشاش عمل نان و گوشت وانی چندان اثر نبخشید برخلاف چندی قبل که از ساروه و آنطرف خراشند گوسفند بیارند حکومت قزاق فرستاده و ممانعت کرد.

رئیس - صحیح است عمل نان و گوشت با بلدییه است نظامنامه آن بصره رسیده همین ایام چاپ میشود و انجمن آنها تشکیل میشود ما هم زبنا مشغول هستیم.

حاج سید نصر الله - بلدییه یکباره دیگر تشکیل می شود موقع جنس حالات فلما باید تهیه و تدارک می کرد.

مستشار الدوله - همان طوریکه آقای تقی زاده گفتند محظوراتی که پیش می آید بواسطه اینستکه قوه مجریه در دست کمیانی نبود پس خوب است شرحی بوزارت داخله در این خصوص نوشته شود که در عمل نان و گوشت قرار صحیحی بگذارند که مجلس متقاعد شود.

آقای سید مهدی - باید ترتیبی در خصوص خالصجات گذارد مادامی که خالصجات با اقبال الدوله است فایده ندارد زیرا که او می گوید خالصه نان خانگی من است.

وثوق الدوله - عقیده بنده این است بعد از آنکه چهل هزار خروار جنس در دست دولت باشد دیگر هیچ اشکالی در عمل نان پیدا نخواهد شد و محتاج بکمیانی و تهیه نیست آنها معلوم خواهد شد همین چند روزه در کمیسیون مایله اصلاح خواهد شد و تشکیل بلدییه هم هر قدر زودتر بشود بهتر است.

آقای سید حسن قهی زاده - باید مجلس بلدییه را تشکیل داد و دست مردم را گرفته برد آنجا که نان و گوشت خود را از آنها بخواهند و همچنین عدلیه را باید منظم کرد و قوچ سیلاخور و هارزین بزودی وغیره را باید برد آنجا و بانها فهماند که محکمه شما اینجا است تا راحت شده این مجلس هم در حقیقت پارلمان شود و بانجام وظایف خود رفتار نماید.

وثوق الدوله - عقیده بنده هم این است که هر چه زود تر مجلس بلدییه تشکیل شود بهتر است.

آقای محمد وکیل التجار - هر چیزی را باید اصرار کرد و گفت ترتیب دفتر فلان باید قدری مرتب باشد رئیس دفتر بهتر از رئیس دفتر حالیه مهیا نخواهد شد چیزیکه هست رئیس دفتر که باید همیشه در دفتر حاضر و مواظب ترتیبات دفتر باشد اندکی گویا غفلت میکند و حاضر نمیشود باید خواهش کرد که همیشه حاضر شوند.

مخبر الملک - شرطی دارد و آن این است باید مؤثر برای ایشان تریار گذارد تا ایشانهم آسوده خاطر مشغول گرد باشند.

(گفتند البته در این صورت باید مؤنه صحیحی برای ایشان منظور شود)
در این موقع شروع شد بقرائت امتیازنامه شرکت کاغذسازی پس از قرائت رای گرفته شد ورقه سفید (۸۴) امتیاز ۹

حاج محمد انیر اهیم - تاوه یکه حجج اسلام تشریف دارند و مجلس منعقد است این مطلب باید توضیح شود که این حضرات آقاییانی که بحضرت عبدالعظیم رفته اند بجه ملاحظه بوده و چه غرض دارند (گفتند جواب این مطلب با حجج اسلام است)

آقای سید عبدالله مجتهد - ما همیشه مقصودمان این بوده که این مجلس در ظل حمایت حضرت حجه عصر عجل الله فرجه باشد و غرضی از تشکیل این مجلس جز حفظ غرض و نوامیس و نفوس مردم نداشته و نداریم و تاکنون هم نتیجه از این مجلس غیر از این گرفته نشد.

حاج سید نصر الله - جسارت بکنم این نکته بر ادبی پوشیده و مستور نیست که قرض از تشکیل این مجلس حفظ بیضه اسلام بوده و حفظ بیضه اسلام ممکن نیست جز باستقلال مملکت و استقلال مملکت متوسط است بوجدان مجلس است بنابراین حجج اسلام و علما اعلام باید همیشه ناظرانین مجلس باشند و حفظ این مجلس را از فرائض ذمه خود بدانند.

آقای سید عبدالله مجتهد - چند روز قبل یاره گفتند که بعضیها در صدد تخریب این مجلس هستند و یاره اقدامات میکنند و بطوری اظهار شد که بر مقام امر مشتبّه شد این بود که یاره اقدامات شد که مبادا بی احترامی نسبت باهل علم صادر شود همه قسم جلوگیری شد که شرافت اهل علم واضح و احترام تمام آنها هم لازم است ولی يك وقتی کار از دست بیرون میرود و جمهور مردم عقیده شان این میشود که اینگونه اشخاص در صدد برهم زدن مجلس هستند و در حقیقت این اتفاق جمهور بود و تمام مردم لازم میدانند که همه قسم حمایت از مجلس نمایند تمام این داد و بیداد ها بجهت این بود که مردم این مرد را مخالف مجلس میدانستند این بود که آقا هم بفرقتند و رفع غائله شد دیگر بعضی از فصولها دست از فصولی برداشته و واقعا

لحظاً و رعایت نکردند بجهت بود خندانمزد مرا
و ذلیل گنه مرا اگر بدی اهل علم را بغواهم من بغواهم
گفتم خانوادتم در این مملکت از اهل علم باشند و
معتزم بمانند حالا با وجود آن عهد سبب حصول چه بود
هیچ کدام ما را راضی نوهین و تحقیر اهل علم نیستیم
و خدا شاهد است که عقاید اهل مجلس هم همین طور
است پس این رفتن سبب میخواید .

اگر منشأ دارد باید رفع کرد و اگر منشأ ندارد
چرا رفتند با آن تهماتی که با آقا سید محمد کردند
دیگر این مخالفت چه بود اگر پدید چرا کردند اگر
خوب بود دیگر این مخالفت چیست عقیده ما این است
که اهل علم بیاست همه وقت متفق و همدست بوده باشند
تا این طور نباشد مجلس نداریم پس باید فهمید داهی
این کار چیست عقیده شما این است که بواسطه
حرفهایی که چند نفری گفته اند این ترتیب شده در حق
اولیای ما هم گفته اند و آنها هم تحمل کردند مقصود این
است تمام همدست شده بدین جهت چه بوده .

آقای میرزا سید محمد - جمعی از آقایان از روز جمعه
که چند نفری از او کلام میخواندند دیگر اتفاقی نیفتاده

آقای سید حسن تقی زاده - همانطور که
فرموده ایم این مجلس برای حفظ اراضی و اموال مردم است
و البته شرافت اهل علم معلوم است عقیده بنده
که این مجلس را تأسیس فرموده اند برای حفظ اسلام
نه برای بعضی از مستنات پس در این صورت برای
حفظ این اساس مسئول هستید صحیح است اهل
علم شرافت دارند ولی هر عالمی هر قدر شرافت
داشته همین که از حد خود خارج شد و خلاف
کرد آن شرافت از او سلب خواهد شد خود
حضرت عالی و وکلا در این ماده کمال نجات
را به خرج دادید دو ماه صبر کردند چه اقدام ها
کرد فهرست سیاحت او در انقواء مردم منتشر است.
آقای میرزا سید محمد مجتهد - حال اگر
صلاح میدانید بجهت تمام حجتی بروم حضرت عبدالعظیم
ببینیم حرف آنها چیست .

حاج سید نصر الله - همانطور که آقای
تقی زاده گفتند داخل هر چه گفتگو میشد که آن میگردند
بر تعزیر مجاس حرکتی نشده و همه وقت همه
ساکت بودند و هیچ وقت هم مجلس با کسی
طرف نبوده ولی رفتن حجج اسلام در صورتیکه
آنها بیخبرند مضر نیست .

رئیس - در باب مطلی که آقایان فرمودند
محتاج بمذاکره است گفتگو شود .

محقق الدوله - مستقیماً رفتن آقایان صحیح
نیست باید بمقرستان رسول و نوشتن مکاتیب معلوم شود
که علت رفتن چیست .

آقای شیخ حسین - علمای باید معتزم باشند هیچ
کس هم باین مجلس صدمه نمیتواند وارد بیاورد
از برای این که خلق بدانند این مجلس همه قسم در
مقام حفظ دین است باین ترتیبات باز هم خوب است
آقایان بروند و آنها را بیاورند .

وکیل الرعایا - با آن مطالبی که لا محمد
آملی بالای منبر گفت باز هم بایست رفتن آنها انما
کرد و آنها را آوردن .

حاج سید عبدالعظیم - شهنشاهی - اینها
فرما هیچ نفی و حرفی ندارند مگر اینکه از همان
مطالبی باشد که آن روز گفته شد که حکایت پیراهن
مستان باشد آقایان کافه بنویسند آنها هم جواب
بنویسند .

آقای سید حسن تقی زاده - همان طور
که در نظم داخلی مملکت وزارت و حکومت ها
مسئول هستند همینطور هم در این موازید علما
مسئول هستند آقایان در این موقع نباید بیرونشان
آنها اجل است بدست اینک که آنها آه دهنه
قسم خود دارند باز مخالفت کردند در این صورت
رفتن آنها باینکه نفاذ آنها یک اندازه ظاهر شد بیکم
شریعت اخراج شدند خوبست بنویسند تا اینکه مطالب
آنها معلوم شود .

آقای سید مهدی - آن روز آقای سید محمد
فرستاد آقای شیخ فضل الله را آوردند گفتند باید اتحاد
کرد ایشان هم قسم یاد کردند بجهت این اتحاد شیرینی
صرف شده لهذا مخالفت کردند ولی در باب رفتن حجج
اسلام بجهت رفع شبهه یک کلمه ضرر ندارد .

سیدالحکما - مادامیکه بیان اشخاص از
خارج مدد میسر سفر بر فرض علمای بروند و قسم هم بخورند
حالا میآیند باز همان کار را خواهند کرد در حضوره
نفر از و کلا در خانه آقا میرزا سید محمد قسم یاد کرد
که مخالفت نکنند باز مخالفت کرد .

مستشار الدوله - ممکن است رفتن آقایان
منتج نتیجه نشود و از این جهت تسوین شده و همین
توهین توهین مجلس است و همین طور رفتن آقایان
چنین بنظر میآید که یک چیزی در کار بوده و از طرف
مجلس هم اقدامی شده با این وصف رفتن و سفر خواستن
حسینی ندارد .

آقای سید حسن تقی زاده - رفتن آقایان
بهر چه صحیح نیست بجهت آنکه بر فرض برگشتند
آنوقت همین شخص سابق الذکر آیه الله میشود .

آقای میرزا ابوالرحیم آقا - خوبست مقصود
آنها معلوم شود که چه میگویند .

رئیس - غیر از سه نفر کسی نیست که رأی
بدهد بر رفتن آقایان .

حاجی میرزا علی آقا - بواسطه افعالیکه
کردند مشهور و محسوس شد که اینها مخالف مجلس
و در صدد تحریک قائمه اساس اسلامند و این آیه در
مورد ایشان تجربه و امتحان شد (و او را و والد او اما
نه اوخته) .

مذاکرات روز سه شنبه ۱۳ جمادی الاولی
دارالشورای ملی

خلاصه مذاکرات روز یکشنبه ۱۲ آقا سید
محمد تقی قرائت کردند .

امروز چنانچه روز یکشنبه ۱۱ از طرف جناب
رئیس مقرر گردید که بلا حاضرت هوا و صومبت
حراکت و حضور بمجلس مقدس در طرف بعد از ظهر
وقت انعقاد مجلس مقدس از طرف بعد از ظهر بمقام
دوساعت از آفتاب برآمده تبدیل باید برفوق آن
رئیس یک ساعت قبل از وقت حضور بهم رسانیده
عده از کلاه حاضر شده ولی بواسطه عدم استحضار
سایرین از این ترتیب یا عروض عوایق و موانع از
حضور اغلب غفلت کرده و تا مدتی حاضر نشدند
حضور اغلب بواسطه اینکه انجمن های داخلی مجلس
همه روزه طرف صبح متعقد میشد و هر یک کارهای
مهم در دست داشته و بواسطه عدم حصول ترتیب
در توفیق آن انجمن ها مجبور بحضور بودند ناچار
آن عده هم با بنجمن ها رفتند در این صورت عده حاضر
کفایت انعقاد مجلس رسمی را نداد و مجلس
بر سیبیل رسمیت انعقاد نیافت ولی در اوقاتی که

رئیس - حضور داشتند باره مطالب مهمه مطرح شد و
مذاکراتی بعمل آمد .

بحر العلوم - شرح مبسوطی از نظامات
متظلمین کرمان از دست فرمانفرما وزیر عدلیه
حالیه از حکومت او و از دست پسر ایشان حاکم
حالیه کرمان شکایت کرده باره بی مبالائی هایی که
از طرف حکومت در عدم رعایت بیازیه از دقایق
سرحد بلوچستان شده اظهار داشتند (در باب اظهارات
بصر العلوم در تمذیبات وارده بر اهل کرمان و سایر
مراتب از سایر و کلاء کرمان هم استفسار شد آنها هم
قربیب همین عناوین اظهار داشتند فرمودند در این
وقه از طرف مجلس مقدس بوزارت داخله نوشته و
رفع آن مفاسد خواسته شود)

لسان الحکما - شرحی در فوائد آیه
کوبی و بدو اختیار و اجرای آنرا که در تاریخ ۱۷۷
مسیحی بوده ذکر کرده از اندازه فوائد و منافع و
عدم اتلاف نفوس در مالک خارجه بلا حظه رعایت
این مسئله آبله کوبی مذاکره شد .

رئیس - تصدیق فرمودند که این مسئله از
مطالب مهمی است که هر قدر در آن دقت شود و
بلکه هر قدر زودتر بموقع اجرا گذارده شود بهتر
است - سایر و کلا در این موضوع مباحثات
زیاد فرمودند قرار شد که در این خصوص شرحی
وزارت علوم نوشته شود که در رعایت این نکته اقدامات
واقیه بعمل آید .

مذاکرات روز پنجشنبه ۱۵ جمادی الاولی
دارالشورای ملی

خلاصه مذاکرات روز سه شنبه ۱۳ آقا سید
محمد تقی قرائت کردند .

حاج سید محمد تقی استرآبادی - امر و صبح
از استرآباد تلگرافیکرده اند ملاحظه شود جوابی
که لازم است داده شود .

رئیس - اینگونه تلگرافات باید قبل از وقت
ملاحظه شود .

حسام الاسلام - از ذابورتهای صحیح که رسیده
معلوم میشود که جناب جناب حاجی خامی دعوت
کرده اند و ایشان قبول نکرده امتناع ورزیده اند
بنده از قول خود می گویم که از عذالت پرستی
و انصاف حقیقی ایشان اظهار تشکر و امتنان
مینمایم (سایرین هم اظهار تشکر نمودند)

وکیل التجار - آروز هم بنده حضوره بارک
آقا سید عبدالله مجتهد عرض کردم که اهالی گیلان
وجود مقدس آقای حاج شامی را شباهت یافته و مجتهد
میدانند و حکایت حرکت ایشان صحبت ولایتی بود
در همراهی با مجلس همه قسم حاضرند .

حاج سید عبدالعظیم - شهنشاهی - بزرگی
مقام ایشان در همه اهل ایران می آید و از اول هم کمال
صاعدهت و همراهی را داشتند خوب است در این
موقع بمجلس تشریف بیاورند و رفع باره شبهات شود .

آقای شیخ عبدالکریم - عقیده بنده اینست
که پس از تشریف باین مجلس همه قسم همراهی باین
اساس کرده باشم و نبودم مثل باره اشخاص که بعضی
ملاحظات را رعایت کنم ولی بعد از تشریف باین مجلس
بین الحظورین مندم چهاره از حاضرین عارف بتکالیف
و وظایف و کبیل نیستند و میدانند که وظیفه و کبیل
رعایت حقوق تمام مملکت است که میگویند چرا با ما
همراهی نکنید و از آن طرف هم مشیر الملک همچو